

"Απόφαση Πρυτανικού Συμβουλίου σχετικά με την επέκταση της μεταλλευτικής δραστηριότητας της εταιρείας «Ελληνικός Χρυσός» στη Βόρεια Χαλκιδική.

Το Πρυτανικό Συμβούλιο του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αφού έλαβε υπόψη του την εισήγηση του Συμβουλίου Περιβάλλοντος για την επέκταση της μεταλλευτικής δραστηριότητας της εταιρείας «Ελληνικός Χρυσός» στη Βόρεια Χαλκιδική, καθώς και θέσεις για το αντίστοιχο θέμα του Κοσμήτορα της Σχολής Θετικών Επιστημών ΑΠΘ, Καθηγητή Γεωλογίας, Σπύρου Παυλίδη και του συντονιστή του Συμβουλίου Περιβάλλοντος του ΑΠΘ, Καθηγητή του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών, Κωνσταντίνου Κατσιφαράκη, καταλήγει στα εξής:

1. Σε μία εποχή μεγάλης οικονομικής κρίσης η οικονομική ανάπτυξη που στηρίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών αποθεμάτων ασφαλώς και είναι, για ένα κράτος που βρίσκεται στα όρια της χρεοκοπίας, θέμα υψίστης προτεραιότητας. Με δεδομένη όμως τη διεθνή εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών, όπου στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας εφαρμόστηκε ένα επιθετικό μοντέλο ανάπτυξης, το οποίο και τα αποθέματα εξάντλησε και το περιβάλλον υποβάθμισε αλλά και οδήγησε την οικονομία σε αδιέξοδο, γίνεται σαφές ότι η ανάπτυξη πρέπει να πληροί συγκεκριμένους όρους και σαφείς προϋποθέσεις.

Σήμερα, οι αρχές της αιφορικής ανάπτυξης, δηλαδή της ισόρροπης συνεισφοράς της οικονομίας, της κοινωνικής συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος αποκτούν ιδιαίτερο νόημα. Με την έννοια αυτή το υπό εξέταση θέμα, της επέκτασης της μεταλλευτικής δραστηριότητας της εταιρείας «Ελληνικός Χρυσός» στη Βόρεια Χαλκιδική, πρέπει να λάβει υπόψη του τα εξής:

- τις υπόλοιπες αναπτυξιακές δραστηριότητες και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις σε αυτές από τη συγκεκριμένη επένδυση,
- τους περιβαλλοντικούς όρους που οι επιστήμονες έχουν επισημάνει και δεν έχουν ληφθεί πλήρως υπόψη και
- τη δικαιολογημένη ανησυχία αλλά και τις αντιδράσεις των κατοίκων των περιοχών στις οποίες εντοπίζονται τα κοιτάσματα και σχεδιάζονται μεταλλευτικές ή/και μεταλλουργικές επενδύσεις, αλλά και όλων των ευαίσθητοποιημένων σε περιβαλλοντικά θέματα πολιτών, στοιχεία που θέτουν σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή.

2. Η Ελλάδα αποτελεί μια σημαντική Κοιτασματολογική Περιφέρεια της

Ευρώπης και η ανάπτυξη της μεταλλευτικής δραστηριότητας στη χώρα μας είναι ευπρόσδεκτη, εφόσον όμως πληροί μια βασική προϋπόθεση: να αποβαίνει συνολικά προς το συμφέρον του τόπου.

Για να συμβεί όμως αυτό και να αποκατασταθεί η κοινωνική συνοχή θα πρέπει να διασφαλιστούν 3 επιμέρους προϋποθέσεις:

- α) Η σύμβαση μεταξύ κράτους και εταιρείας να διασφαλίζει απολύτως τα συμφέροντα του δημοσίου.
- β) Να υπάρχει μηχανισμός διαρκούς ελέγχου τήρησης των περιβαλλοντικών όρων και
- γ) Να υπάρχει στάθμιση των περιβαλλοντικών και λοιπών επιπτώσεων ως προς τα αναμενόμενα οφέλη της επένδυσης.

3. Στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων η επέκταση της μεταλλευτικής δραστηριότητας σε οποιοδήποτε σημείο της έκτασης των 264.000 στρεμμάτων που έχουν παραχωρηθεί στην εταιρεία χαρακτηρίζεται ως αειφορική εκμετάλλευση. Όμως, η μεταλλευτική δραστηριότητα μπορεί να χαρακτηριστεί ως αειφορική μόνο όταν δεν αλλάζει το χαρακτήρα της περιοχής, η οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση διαθέτει πλούσιο και μοναδικό φυσικό περιβάλλον, αξιόλογο ιστορικό και πολιτισμικό τοπίο. Για το λόγο αυτό προτείνεται η μεταλλευτική δραστηριότητα να περιοριστεί σε συγκεκριμένο τμήμα της έκτασης αυτής, ώστε να μην υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητά της περιοχής και να μην εκμηδενίζει τα περιθώρια ανάπτυξης του αγροτικού και του τουριστικού τομέα.

4. Σε ό,τι αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της επένδυσης κρίνεται ότι στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων υποβαθμίζεται ο περιβαλλοντικός κίνδυνος από την προτεινόμενη δραστηριότητα στα επιμέρους φυσικά και ανθρωπογενή συστήματα. Προτείνεται λοιπόν στην παρούσα φάση να συμπληρωθεί και να επανεξεταστεί η ΜΠΕ στα σημεία που δεν παρέχονται εγγυήσεις για την ασφαλή εξόρυξη. Ενδεικτικά επισημαίνονται τα εξής σημεία τα οποία και χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης:

- Για τους υδατικούς πόρους:

* Η προβλεπόμενη ταπείνωση της στάθμης του υπόγειου νερού στην περιοχή των Σκουριών είναι σημαντική καθώς αναμένεται να ξεπεράσει τα 600m.

* Η πιθανότητα ενίσχυσης της έντασης και της επικινδυνότητας των πλημμυρικών φαινομένων είναι μεγάλη (σε περιοχή μάλιστα που

χαρακτηρίζεται από ισχυρές βροχοπτώσεις, με ιστορικό πολύ σημαντικών πλημμυρών και σε εποχή ακραίων φαινομένων).

* Υπάρχει κίνδυνος ρύπανσης των νερών από τις πρόσθετες δραστηριότητες.

* Η περιγραφή της διαδικασίας εισπίεσης του πλεονάζοντος αντλούμενου νερού είναι ασαφής. Η βαθειά εξόρυξη στην Ολυμπιάδα αναμένεται να προκαλέσει υφαλμύριση του παράκτιου υδροφορέα.

* Επιπτώσεις στους υδατικούς πόρους θα έχει επίσης και η σήραγγα Μαντέμ Λάκκου-Ολυμπιάδας.

- Για την ατμόσφαιρα:

Δυστυχώς, η ΜΠΕ έχει σημαντικές ελλείψεις όσον αφορά την εκτίμηση των επιπτώσεων των προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων, ενώ υπάρχει σημαντική υποτίμηση των επιπτώσεων του έργου στην ποιότητα του αέρα. Οι μεταλλευτικές δραστηριότητες επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα, κυρίως λόγω των εκπομπών αιωρούμενων σωματιδίων και βαρέων μετάλλων. Οι εκπομπές αιωρούμενων σωματιδίων από την ανάπτυξη του νέου μεταλλείου στις Σκουριές θα είναι πολύ μεγάλες, συγκρίσιμες σε μέγεθος με τις αντίστοιχες εκπομπές από τις οδικές μεταφορές για όλες τις κατηγορίες οχημάτων στην Θεσσαλονίκη ή τις εκπομπές από την εξόρυξη λιγνίτη στα μεγάλα ορυχεία της ΔΕΗ στην κοιλάδα της Εορδαίας (π.χ. Πεδίο Καρδίας). Το μέταλλευμα που θα εξορύσσεται, αλλά και τα στείρα, παρουσιάζουν μια σημαντική περιεκτικότητα σε βαρέα μέταλλα, οπότε εκτιμάται ότι οι εκπομπές βαρέων μετάλλων, ιδιαίτερα αρσενικού, από την εξόρυξη, την κατεργασία αλλά και τα τέλματα, θα είναι πολύ υψηλές.

- Για τα στερεά απόβλητα:

Το Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων της ΜΠΕ προβλέπει τη δημιουργία χώρου απόθεσης επικινδύνων αποβλήτων, αλλά δεν λαμβάνεται υπόψη ότι το βασικό απόβλητο, η ιλύς σκοροδίτη-γύψου απαιτεί απόθεση σε χωριστές κυψέλες, καθώς η συναπόθεση με άλλα στερεά απόβλητα με αλκαλικό pH ή με μεγάλη περιεκτικότητα σε κυανιούχα θα δημιουργήσει συνθήκες ευνοϊκές για την επαναδιάλυση του As.

- Για τα λιμενικά έργα και το θαλάσσιο περιβάλλον:

Το συμπέρασμα της ΜΠΕ ότι «η χρήση του υφιστάμενου λιμένα και η κατασκευή του νέου εκτιμάται ότι θα έχουν αρνητική αλλά μη σημαντική επίπτωση στο σύστημα παράκτιων υδάτων της περιοχής Στρατωνίου (GR0010000100091)», εκτιμάται ότι δεν είναι επαρκώς τεκμηριωμένο και δεν ευσταθεί, αφού υπάρχουν παραλήψεις και αναπάντητα ερωτήματα, όπως πιθανά ναυτικά ατυχήματα και βλάβες μεταφόρτωσης κ.α.

Όσον αφορά στα παράκτια ύδατα της περιοχής υπάρχουν παραλήψεις διερεύνησης σχετικά με τα θαλάσσια ιζήματα και τις επιπτώσεις των πλημμυρικών ή ατυχηματικών παροχών στο θαλάσσιο περιβάλλον.

- Οικολογικά ζητήματα:

Ως προς τα οικολογικά ζητήματα οι αρνητικές επιπτώσεις διακρίνονται σε αντιστρεπτές και μη αντιστρεπτές. Με την επιχειρούμενη επένδυση στη θέση Σκουριές εκτιμάται ότι θα προκληθούν μόνιμες και μη αντιστρεπτές ζημιές στα δάση της περιοχής (πολλά εκ των οποίων έχουν χαρακτηριστικά αρχέγονων δασών), στη βιοποικιλότητα, στο τοπίο, στα εδάφη καθώς και στα επιφανειακά και υπόγεια νερά. Πρόκειται για δραστηριότητα πολύ μεγάλης κλίμακας μη συμβατής με τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής.

5. Τέλος, προτείνεται η σύσταση ανεξάρτητου φορέα παρακολούθησης με συμμετοχή επιστημόνων, εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας και της εταιρείας, έτσι ώστε να υπάρχει διαρκής έλεγχος και να πιστοποιείται ότι υλοποιούνται συγκεκριμένες δεσμεύσεις για τήρηση των κανονισμών και των περιβαλλοντικών όρων.

Το Πρυτανικό Συμβούλιο εκτιμά ότι ούτε η δαιμονοποίηση και η de facto απόρριψη κάθε αναπτυξιακής δραστηριότητας που κινείται στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των φυσικών πόρων, ούτε όμως και η άκριτη αποδοχή μεγάλων επενδύσεων, στη λογική της υπέρβασης της οικονομικής κρίσης, χωρίς την ολοκληρωμένη εξέταση και διασφάλιση του συνολικού αναπτυξιακού οφέλους, της κοινωνικής συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος, είναι πράξεις συμβατές με τον επιστημονικό ορθολογισμό. Για το λόγο αυτόν, το Πρυτανικό Συμβούλιο προτείνει τις συγκεκριμένες αλλαγές και τροποποιήσεις στην όλη διαδικασία.

Το Πρυτανικό Συμβούλιο,

Ιωάννης Α. Μυλόπουλος, Πρύτανης ΑΠΘ

Ιωάννης Δ. Παντής, Αντιπρύτανης Οικονομικού Προγραμματισμού και Ανάπτυξης

Δέσπω Αθ. Λιάλιου, Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού

Σοφία Α. Κουίδου-Ανδρέου, Αντιπρύτανης Έρευνας"